І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 68. ДЖЕРЗИ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го КВІТНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 10, 1958 No. 68. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ СТВЕРДЖУЄ ДЕЯКУ ПОПРАВУ В ЕКОНОМІЦІ

МІНІ ДОМАГАЄТЬСЯ НЕГАЙНОЇ АКЦІЇ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Вашингтон. — Статистичне бюро при департаменті праці повідомило 8-го квітня, що число затруднених в місяці від половини лютого до половини березня цього року збільшилося на 323,000 і становило 62,311,000. Число безробітних збільшилося в тому самому місяці тільки на 25,000 і становило 5,198,000. Президент Айзенгавер склав із цього приводу заяву, в якій ствердив, що ці числа показують „сповільнення в погіршуванні економіки", а незначне збільшення числа затруднених в місяці березні свідчить про те, що господарство починає поправлятися згідно з давнішим його передбаченням. Але голова Американської Федерації Праці-Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні каже, що числа про безробітних і затруднених в місяці березні свідчать про те, що економіка країни потребує негайної акції уряду, щоб могла поліпшитися, бо в березні число безробітних звичайно значно зменшується, а число затруднених поважно збільшується внаслідок того, що фармери починають весняні роботи, а будівельний промисл пожвавлює рух. Про некорисний стан економіки свідчить те, що в березні цього року було аж 7 відсотків безробітних із усіх зареєстрованих робітників. Департамент торгівлі повідомив, що в лютому цього року значно зменшився експорт в порівнянні з січнем ц. р., бо аж на 13 відсотків, а на 18 відсотків в порівнянні з лютим 1957 року. Та в минулому році ЗДА вивозили багато нафтових продуктів внаслідок бльокади в Суезькому каналі. — Щодо затруднення то найгірше представляється справа в промислі, де від лютого до березня число безробітних збільшилося на 200,000, а в порівнянні з березнем 1957 року — на 1,500,000. Найбільший відсоток безробітних є в автомобільному й машиновому промислах. Число годин праці для промислових робітників в березні було майже без зміни в порівнянні з лютим цього року: 38.4 (лютий) і 38.5 (березень). Пересічна заробітна платня за годину праці становила в березні 2.10 доляра і була така сама, як в лютім. Але департамент скарбу повідомляє, що в березні цього року продано ощадностевих урядових бондів на 14 відсотків більше в порівнянні з березнем 1957 року, що свідчить про те, що населення навіть під час економічної кризи не зменшує своєї ощадности.

Ботлер називає „жалюгідною" політику республіканців у поборюванні рецесії

Тіптон, Індіяна. — Голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер промовляв на демократичних зборах і оскаржував республіканський уряд в тому, що своєю „жалюгідною політикою" не допускає до ухвалення протирецесійних законопроєктів демократичних членів Конґресу. Ботлер сказав, що він розуміє республіканське становище, подиктоване економічною знижкою і недалекими виборами, але, на думку Ботлера, уряд не сміє продовжувати того стану, в якому мусять терпіти безробітні. Демократичний політик твердив, що це було б кориснішe для країни і навіть для самої Республіканської партії, якщо б уряд зуживав стільки енергії на поборювання економічної кризи, скільки її витрачає на свої атаки проти демократичних протирецесійних пропозицій.

Секретар скарбу започаткував кампанію продажу ощадностевих бондів

Ню Йорк. — Секретар скарбу Роберт Б. Андерсон промовляв на прийнятті в готелі Вальдорф-Асторія, яке влаштували з приводу відкриття кампанії продажу ощадностевих бондів, і закликав американців, щоб купували ощадностеві урядові бонди, бо це є найкраща інвестиція грошей, яка скріпить економіку в найближчому часі. Андерсон сказав, що якби були американці більше ощаджували під час економічної звишки, то теперішня економічна затримка була б лагідніша. Кампанія продажу урядових ощадностевих бондів триватиме цілий місяць травень, в якому плянується продати бондів на суму 4,700,000,000 долярів. В 1957 році продано бондів на суму 4,507,000,000 долярів. Купуючи державні ощадностеві бонди, внеможливлюємо на довшу мету небезпеку інфляції і одночасно полегшуємо урядові полагоджувати короткотермінові борги під час того, як уряд потребує щораз більше видавати на оборону країни.

Збільшується число проданих в ЗДА закордонних авт

Дітройт. — „Отомотів Нюз" повідомляє, що в лютому цього року в цій країні продано 20,075 імпортованих авт, це значить 6.02 відсотка всіх нових авт, проданих в ЗДА в тому місяці (333,580). В місяці січні цього року число проданих чужих авт виносило 19, 293, що рівняється 5.05 відсотка з усіх проданих авт (381,932). В січні і лютому цього року число проданих нових авт виносило 715,512, а в тому самому часі минулого року — 876,045. Американці найрадше купують малі закордонні авта, яких в цій країні покищо не продукують, тільки проєктують продукувати в 1959 році.

ГОЛОВА ВО НА АВДІЄНЦІ В АРХИЄПИСКОПА КИР КОНСТАНТИНА БОГАЧЕВСЬКОГО

В дні 4-го квітня ц. р. Голова ВО УНР п. Микола А. Лівицький в товаристві сот. Івана Поритка відвідав Екзарха Української Католицької Епархії у Филаделфії Архиєпископа Константина Богачевського. Під час розмови ВПреосв. Кир Константин живо цікавився діяльністю Державного Центру та українською політичною еміґрацією.

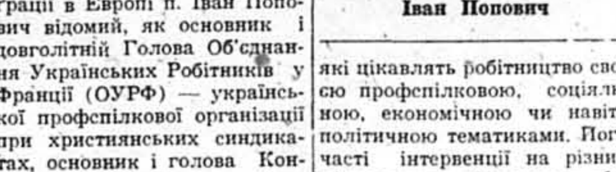
Осінню ц. р. відбудеться в ЗДА з'їзд 18-ох держав

Вашингтон. — Від 20-го жовтня до 15-го листопада ц. р. відбудеться у столиці стейту Вашингтон над Тихим Океаном, Сіетль, конференція 18-ох держав, приналежних до т. зв. Пакту Коломбо. Належать туди такі держави: ЗДА, Англія, Японія, Індія, Індонезія, Пакістан, Філіппіни, Австралія, Бірма, Канада, Камбоджа, Цейлон, Ляос, Маляйська Федерація, Нова Зеляндія, Сіям і Південний В'єтнам. Пакт Коломбо був підписаний в 1949 році між тими державами (деякі з них приступили пізніше) задля економічної співпраці. Це буде десята з черги конференція Коломбійських держав, а вперше вона буде відбуватись на американській землі. Головами делеґацій на таких конференціях є зправила міністри фінансів даних держав, але в делеґації є також відповідальні репрезентанти міністерств закордонних справ.

Два конґресмени відвідали 21 стейт, аґітуючи за допомогу закордонові

Вашингтон. — Демократичний конґресмен із Мізурі А. С. Дж. Карнеґен і республіканський конґресмен із Ню Гемпшир Честер Е. Мерров до 13-го березня об'їхали були впродовж шістьох тижнів 21 стейт, побувавши в 32-ох містах та аґітуючи за тим, щоб ЗДА допомагали заприязненим закордонним країнам. Комісія Закордонних Справ в Палаті Репрезентантів висловила похвалу цим двом „мандрівним продавцям" допомоги закордонові. Це перший випадок, що конґресмени з обох партій аґітують за спільною програмою і дістають одноголосну похвалу від конґресової комісії. Публічна опінія цієї країни противиться тому, щоб ЗДА постійно допомагали закордонним країнам, які деколи навіть вороже ставляться до ЗДА.

ДО ЗДА ПРИЇЖДЖАЄ З ВІДВІДИНАМИ ОРГАНІЗАТОР ПРОФСПІЛКОВОГО РУХУ І. ПОПОВИЧ

Іван Попович

Париж. — В перших днях квітня виїхав до ЗДА голова Конфедерації Вільних Професійних Спілок (КУВПО) — п. Іван Попович з Парижу. Поїздка його триватиме три місяці і під час своїх відвідин більших українських скупчень у ЗДА і в Канаді, п. Іван Попович інформуватиме про український профспілковий рух на еміґрації, про його працю та його завдання, зокрема про ролю робітництва на еміґрації в боротьбі українського народу за визволення. Крім того п. Іван Попович плянує відбути зустрічі з провідниками американських та канадійських робітничих спілок. В житті української еміґрації в Европі п. Іван Попович відомий, як основник і довголітній Голова Об'єднання Українських Робітників у Франції (ОУРФ) — української профспілкової організації при християнських синдикатах, основник і голова Конфедерації Українських Вільних Професійних Організацій на чужині, член Ради Міжнародньої Конфедерації Християнських Синдикатів, член її спеціяльних комісій для еміґрації і втікачів, европейських проблем та інших. Він теж основник і Генеральний Секретар Міжнародної Федерації Християнських Робітників, Втікачів і Еміґрантів — (ФІТКРЕ), яка об'єднує 13 національних організацій робітництва поневолених народів. Від 1945 р. п. Іван Попович повністю віддався проблемам українського робітництва, зокрема українському вільному профспілковому рухові, який він очолює. На різних відповідальних постах, він бере активну участь в багатьох міжнародних конґресах, конференціях і зустрічах, які цікавлять робітництво своєю профспілковою, соціяльною, економічною чи навіть політичною тематиками. Його часті інтервенції на різних міжнародних зібраннях в обороні українського робітництва, зокрема поневоленого в Україні мали успіх та поважні відгуки. Не менш успішною була його праця для українського робітництва розпорошеного у вільному світі. Іван Попович виступав часто в обороні втікачів на зібраннях консультативного, потім екзекутивного Комітету Високого Комісаріяту Об'єднаних Націй для скитальців, як делеґат Міжнародної Конфедерації Християнських Синдикатів. Як член делеґації цієї міжнародної християнської синдикальної централі, Іван Попович брав участь в конференції Міжнародної Організації Праці в Женеві, саме в часі, коли ця Конференція дискутувала проблему заборони примусової праці.

ЗДА не продадуть зброї Індонезії

Вашингтон. — З'єдинені Держави продають зброю іншим державам тільки для двох цілей: коли існує небезпека, що ті держави можуть впасти жертвою чужої аґресії і потребують зброю для самооборони, або — так звану малу зброю, потрібну для поліційної охорони внутрі країни, — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес на своїй останній пресовій конференції з минулого вівтірка. Тому ЗДА вважають шкідливим і небезпечним для миру насичування різні країни у широкому світі зброєю, як це роблять Совєти. Що стосується Індонезії, яка востанньому дістає від Совєтів великі транспорти зброї, то ця країна дійсно звернулась була до ЗДА з запитом щодо можливости закупу в ЗДА поважної кількости зброї на кількасот мільйонів долярів. Саме тоді Генеральна Асамблея ОН відкинула претенсії Індонезії щодо Західньої Ґвінеї у спорі з Голляндією і ЗДА лякалися, що Індонезія захоче збройно дістати те, чого не змогла дістати мирно через Об'єднані Нації. Тому ЗДА не відповіли на індонезійські заходи щодо закупу зброї. Тепер же в Індонезії триває громадянська війна і продаж зброї центральному урядові Індонезії означало би виразне скріплення одної воюючої сторони. ЗДА зберігають у тому конфлікті в Індонезії невтральну позицію, вважаючи його далі внутрішньою справою Індонезії.

Зах. Німеччина і Совєти підписали договір про торгівлю і репатріяцію

Москва. — У Москві закінчились позитивним вислідом затяжні переговори про взаємну торгівлю і репатріяцію. Вони велися протягом останніх восьми місяців і нераз уже здавалося, що скінчаться повною невдачею. Осягнене порозуміння передбачає товаровий обмін між Західньою Німеччиною та Совєтським Союзом на суму 750,000,000 дол. до кінця 1960 року та прихильне відношення обох урядів до зголошуваних петицій на добровільну репатріяцію. Совєти спершу стояли на становищі, що в СССР взагалі нема вже стільки німців, щоб можна було говорити про будь-яку репатріяційну проблему. Тепер Совєти погодились уважати за німців, управнених до повороту до Німеччини, всіх, що були німецькими громадянами перед 22 червня 1941, себто днем німецького наступу уроти Совєтів. Таким чином признано право переселення до Західньої Німеччини всім німцям із Східніх Прус, Мемелю й інших кол. німецьких земель, забраних Совєтами з кінцем останньої війни. Порозуміння має бути офіційно підписане в Бонні. Німецькі чинники — коментує преса — є дуже вдоволені цим договором.

Ліберали в Англії приготовляються до виборчої кампанії

Лондон. — Несподіванка для всіх — включно з самими лібералами — перемога ліберального кандидата Марка Бонгема Картера при доповняльних виборах в традиційно консервативній окрузі Торрінґтон у минулому місяці, надхнула Ліберальну партію надією, що вона зможе кількакратно збільшити свій теперішній стан посідання. 50 років тому Ліберальна партія мала 387 послів у палаті громад, 35 років тому те число впало вже до 159, у 1945 році було в парляменті тільки 12 лібералів, а тепер, з цією останньою перемогою в Торрінґтоні, є їх там шість. Осінню цього року має відбутись конґрес Ліберальної партії, на якому визначать коло 160 кандидатів для виборів, що мають відбутись в наступному році, чи найдалі в 1960 р. Фактичним головою Ліберальної партії є 70-річна леді Вайолет Бонгем Картер, мати названого вгорі нового посла з Торрінґтону та донька колишнього ліберального прем'єра, лорда Асквіта. Її донька є дружиною лідера ліберальної групи членів палати громад Джо Ґріммонда. Деякі англійські політичні пророки ворожать, що не в найближчих виборах, але у третіх виборах в майбутньому, за років 10 до 15, ліберали можуть стати знову найсильнішою в Англії політичною партією, хоч признають, що це був би своєрідний феномен.

Еспанія і Західня Німеччина зліквідували свої спори

Мадрид. — Між Західньою Німеччиною і Еспанією закінчено існуючий від кінця останньої війни спір за німецькі мастки в Еспанії, що їх Еспанія — за намовою Англії й Америки — сконфіскувала була в 1948 році. Річ ішла про 70 фабрик та промислових закладів, власність німців, чи з німецьким інвестиційним або уділовим капіталом. Німці обраховували вартість тих мастків на 30 мільйонів долярів, еспанці на 10 мільонів дол. Все ж, навіть і тієї суми німці не дістануть готівкою, а тим паче не дістануть давних промислових закладів, які здебільша вже кількакратно змінили власників. За осягненим компромісом — еспанці віддадуть німцям кілька шкільних будинків, кілька земельних парцель, велику гарну будівельну площу в Мадриті під будову нової німецької амбасади, повернуть їм давні патенти й признають новозголошені. Німці й еспанці погодились під кутом бажання пожвавити свої торговельні взаємини. Теперішній оборот товарів між Західньою Німеччиною й Еспанією обертається в рямцях кругло 70 мільйонів долярів річно.

ЗДА ЗАКЛИКАЮТЬ МОСКВУ ДО СТУДІЙ НАД КОНТРОЛЕЮ ЗБРОЄННЯ

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР, У НОТІ ДО ХРУЩОВА, ПРОПОНУЄ ПРИПИНИТИ ПРОДУКЦІЮ ЯДРОВОГО МАТЕРІЯЛУ ДЛЯ ВОЄННИХ ЦІЛЕЙ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер запропонував Хрущову приступити негайно до студій над технічними проблемами, зв'язаними з конечністю встановити міжнародну контролю, без якої неможливо перевести міжнародне роззброєння. Президент зробив цю пропозицію у своєму листі до Хрущова з вівтірка 8 квітня ц. р., пригадавши в ньому, що сам Хрущов признав принцип щодо „встановлення потрібної міжнародної контролі для припинення дослідів" (експериментальних атомово-водневих вибухів). Другою конкретною пропозицією Президента є припинення дальшої продукції ядрового матеріялу та ступневе пересунення існуючого ядрового матеріялу для мирових цілій. На початку цієї останньої ноти Президента підкреслюється знову пропаґандивний характер совєтського проголошення про припинення дальших атомово-водневих експериментів. „Вибрання часу, стилізація і спосіб совєтського проголошення примушують сумніватися щодо його реальної вартости" — заявив буквально Президент. Він пригадав далі різні американські пропозиції: гасло „Атом для миру" з 1953 року, проголошення на Бермудах з 24 березня 1957 року про потребу оприлюднювання заздалегідь всяких ядрових експериментів, пропозицію Президента про „відкрите небо" з 1955 року, врешті заклик Генеральної Асамблеї ОН про працю над технічними подробицями інтернаціональної контролі над зброєнням чи роззброєнням. Ні в одній цій справі Совєти не зайняли позитивного становища. Президент закликає Хрущова, щоб він, ставши тепер совєтським прем'єром, перевірив і змінив дотеперішні позиції СССР в справі роззброєння.

Ця справа займала найбільше місця на останній пресовій конференції державного секретаря Дж. Ф. Доллеса в минулий вівторок. Журналісти мали вже текст Айзенгаверової ноти і державний секретар пояснював її деталі. Він говорив м. і. про т. зв. рапорт Кілліяна про можливості контролі, щоб не можна було тайком переводити ядрові експерименти не моконтролі, щоб на 100 відсотків була певність, що ніякі ядрові експерименти не можуть переводитись. Але існує можливість завести таку контролю, щоб виключити всякі більші й сутніші вибухи. Для цього треба б понад 20 комісій на теренах СССР і ЗДА з забезпеченням тим комісіям повної свободи рухів. На пресовій конференції Дж. Ф. Доллеса говорилось також про так звану психологічну холодну війну між Сходом і Заходом, — а з інших справ — про Індонезію і Кубу.

В Японії звільнено 10 воєнних злочинців

Токіо. — 10 колишніх воєнних злочинців, які засуджені були на досмертну в'язницю, а вийшли були умовно на волю після відсиджєння 10-річної кари, дістали тепер остаточне й так зване безумовне звільнення. Є між ними три генерали, два адмірали, два найближчі дорадники мікада з-перед війни, два голови так званої Ради плянування під час останньої війни й колишній японський амбасадор у Німеччині. Міжнародний військовий Трибунал судив японських воєнних злочинців у Токіо від квітня до листопада 1948 року. На лаві оскаржених було 25 японців. 7-ох засуджено на смерть і повішено, між ними колишнього воєнного прем'єра Гідекі Тойо. Двох з отих підсудних визнали винуватими тільки малих проступків і засуджено на незначні кари. Один із них став був згодом міністром закордонних справ, Мамору Шіґемітсу, який в міжчасі помер. На повне помилування згаданих 10-ох японців погодились 9 держав, що підписали з Японією у 1951 році мировий договір у Сан Франціско. Хоч СССР, Китай і Індія засідали також у згаданому трибуналі, що судив японських воєнних злочинців, проте вони не підписали мирового договору з Японією і тому їх не запитувано у цій справі. Цікаво, що хоч 10-х так званих головних злочинців цілком помилувано, то 34-ох „менших" все ще перебувають у в'язниці в Сумаґо. Японський уряд вживає наполегливих заходів, щоб їх звільнено.

В АМЕРИЦІ

● **7-го квітня** 12,960 дітей і їхні батьки брали участь в качанні яєць на площі перед Білим Домом у Вашингтоні. Президент Айзенгауер від себе й своєї дружини побажав усім „Веселих Свят". 15-річний Пон Лазар качав „яєчко" з маци, кажучи, що цього року жидівська Пасха збігається з християнським Великоднем.

● **7-го квітня** в околиці Клівленду, Огайо, о год. 7.15 ввечері люди бачили на небі жовто-зелену кулю, яка летіла на північ. Представник обсерваторії заявив, що це, правдоподібно, був метеор.

● **Президент Айзенгавер** проголосив тиждень, який починається 18-го травня, „Тижнем Світової Торгівлі". Протягом того тижня він закликає американців, щоб вони усвідомлювали собі значення міжнародньої торгівлі для ЗДА. „Торгівля з закордоном — каже Президент — це сила, яка допоможе встановити мир у світі".

● **Директор** вірусової лябораторії, д-р Луїс Ґутієррес Віллеґас ствердив, що минулого року число занедужань на поліо в Мехіко зменшилося на 80% внаслідок щеплення вакциною д-ра Солка.

● **Демократичний сенатор** Пол Г. Даґлес заявив, що він таки внесе законопроєкт про зменшення прибуткових податків на 6 більйонів долярів, щоб поліпшити економію країни.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Острожську Біблію,** друковану 1581 р в Острозі на Волині друкарем Іваном Федоровичем, що втік перед переслідуванням з Москви і був засновником перших українських друкарень у Львові і в Острозі, одержала в обміні за інші видання Вашинґтонська Бібліотека від Ленінської Бібліотеки в Москві. Виставлено цей новий набуток Конґресової Бібліотеки в залі рідких друків у Конґресовій Бібліотеці. Була зредаґована ця Біблія українськими вченими, згуртованими при Острозькій Академії під проводом Герасима Смотрицького. Появилася вона накладом відомого українського мецената кн. Константина Острозького.

● **В Торонті** створено окремий комітет для святкування 20-річчя смерти полк. Євгена Коновальця, провідника ОУН. До Комітету увійшли: почесний президент УНО і голови централь всіх Братніх Організацій — ЦУ ОУК, КЕ УНО, ГУ УСГ МУН, а від Ліґи Визволення України члена їхньої Головної Управи.

● **Джан Г. Робертс,** генеральний правний дорадник Українського Конґресового Комітету Америки, одержав право заступати сторони перед Найвищим Судом ЗДА. Церемонія надання цього права відбулася в Найвищому Суді у Вашинґтоні дня 2-го квітня ц. р. Дж. Г. Робертс відомий із своєї активности в американсько-українських організаціях Він був свого часу президентом Ліґи Української Молоді Північної Америки, першим президентом Асоціяції Українсько-американських Адвокатів і колишнім президентом Товариства Українських Професіоналістів в 1941 р. Під сучасну пору адв. Робертс є віце-президентом Адвокацької Асоціяції для справ робітничих претенсій.

У СВІТІ

● **У комуністичному Китаї,** вперше від 1949 року, себто від часу перемоги комуністів, появились в публічних оголошеннях і на вивісках крамниць поруч із китайськими ієрогліфами, також латинські літери. Уряд вводить в життя прийнятий в лютому ц. р. закон про 24-літерну латинську абетку, яка заступає фонетично дотеперішніх 50,000 знаків китайського письма, що його може опанувати лише незначна кількість осіб.

● **З муринської республіки Ґгана** депортовано ще 9-ох лідерів внутрішньої опозиції. Таким чином, протягом перших 13 місяців існування тієї держави, колишньої англійської колонії, відомої як Золоте Побережжя, — уряд депортував уже 24-ох лідерів опозиції. Всі вони походять з одної із провінцій Ґгана, яка бунтується проти централістичного режиму і вимагає широкої автономії. Комуністи використовують цей рух для власних цілей.

● **Даґ Гаммершилд,** генеральний секретар ОН, вернувшись до Ню Йорку з подорожі до Москви, Лондону і Швайцарії, зберігає свою традиційну звичку — мовчати. Він рішуче відмовився відповісти журналістам на будь-які запити, що стосувались його перебування у трьох містах. „Про вислідм можна буде говорити тільки тоді, коли будуть наявні успіхи, а до того часу нема чого взагалі говорити про це" — заявив він. Гаммершилд є звеличником політики „таємної дипломатії" і ворогом преси.

● **Англійське військо в Західній Німеччині** мало коло 100 німецьких вівчурів, видресованих до стежної служби. Кожна з тих собак приймала харчі тільки від тієї особи, яка нею опікувалась. З відкликанням до Англії військової формації, що користувалась тими собаками, деякі вояки дістануть їх собі на власність. Інші собаки будуть винищені, бо вони дикі й небезпечні для оточення.

● **У Парижі** відбуватиметься від 8 до 14-го ц. м., а після того в Мюнхені від 25 до 29-го ц. м. виставка 8,000 листів з колекції дружена Наполеона I., доньки австрійського цісаря Франца I, Марії Луїзи. Між тими листами є, м. і., сотні листів сина Наполеона I-го, князя Райхштадту, 76 — цісаря Франца, кількадесять — канцлера Меттерніха й інші. 29 і 30 ц. м. їх продаватимуть на авкціоні в Мюнхені. Власником цих листів є німецька родина Найппергів, нащадків кн. Найпперґа, що за нього вийшла заміж Марія Луїза після смерти Наполеона.

● **У Рурщині, Західній Німеччині,** мав розпочатись в середу цього тижня страйк 180,000 робітників сталевого промислу, які домагаються 10% підвишки винагороди. Промисловці погодились, під натиском урядової інтервенції, на 5,3%. Рурські сталеварні продукують річно 24 мільйони тонн сталі — найбільше в світі після ЗДА і СССР. Страйк тим часом відкликаний.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ХРУЩОВ НА МАДЯРЩИНІ

Від минулої середи 2 квітня перебуває на відвідинах на Мадярщині Нікіта Хрущов у товаристві першого віце-прем'єра Фрола Козлова, міністра закордонних справ Андрея Громика, ославленого шефа сучасного большевицького поліційного апарату генерала Івана Сєрова, інших головачів. Це перша подорож Хрущова за кордон в характері одноособового диктатора СССР, прем'єра й першого секретаря компартії. Деякі наївні західні коментатори думали, що він достосує свою поведінку до зміненого урядового становища та що його приїзд на Мадярщину має на цілі якраз у цьому, так би мовити, невральгічному сателітському пункті заманіфестувати відворот від брутальної інтервенційної політики з осени 1956 року й зробити під адресою західнього світу та всіх поярмлених народів якісь примирливі жести.

Нішо подібне не сталось. Навпаки, Нікіта Хрущов показав себе протягом перших шістьох днів перебування на Мадярщині — вірним собі: слоном у крамниці з порцеляною, — „дипломатом" без почуття такту і з манерами пропагатора.

Отож, першуського, саме у промові в Будапештському оперному театрі він рішуче відкинув західню вимогу, що на найближчій конференції „на вершинах" треба обмірковувати політичну ситуацію у середньо-східній Европі, себто, щоб перевірити виконання постанов Ялтинського договору про уможливлення вільних виборів в усіх звільнених від німецьких військ країнах. Хрущов не відчував дикого глуму, коли він якраз у Будапешті аргументував, що сателітні народи „свобідно вибрали" собі теперішню систему комуністичної диктатури, підпорядкованої сліпо Москві. Він відкидав втручання Америки й інших західніх країн „у внутрішні справи" сателітних країн, поводячись водночас на Мадярщині, як татарський хан, що об'їздив у 13-му сторіччі свої ленні провінції. Погрозливим тоном він повчав мадярських комуністів, щоб були „чуйніші" на небезпеки від „внутрішніх ворогів", він картав мадярських робітників за їхню замалу продукцію, він поклепував по рамені Яноша Кадара та прозивав зрадником Імре Надя, він, совєтський прем'єр, вимагав на мадярській території суду над колишнім легальним мадярським прем'єром, він приймав дефіляду війська, серед якого центральну частину становила колона совєтських танків, символу совєтської жорстокости супроти непокірливих мадярів.

Як тісно й нероздільно сплітається в Совєтах державна політика і партійна пропаганда, видно по двох виступах Хрущова на Мадярщині. В одному він підтримував совєтський заклик під адресою ЗДА й Англії, щоб вони також припинили атомово-водневі експерименти. Заперечуючи, наче б проголошення про припинення таких експериментів було пропагандою, він тут же продовжував її. Бо він повною мовчанкою проминув два найістотніші моменти: що Совєти „припинили" свої дальші досліди безпосередньо після переведення серії таких дослідів і напередодні американської серії, — та що Совєти вперто відмовляються від переговорів про міжнародне роззброєння, які віддавна передбачували також припинення ядрових вибухів, але під міжнародною контролею. Коли Хрущов так журиться збільшенням радіоактивних опадів після кожночасних експериментальних вибухів, то чому він пригадав собі це щойно після закінчення совєтських вибухів, а не перед ними?

Ще яскравішою і плоскішою пропагандою була велика промова Хрущова, присвячена славословію Совєтського Союзу, як найпершої країни у світі. Сольнок — невеличке мадярське містечко. Але, мабуть, це грубе недоцінювання інтелігенції навіть його провінціяльних мешканців, щоб можна припускати, що вони повірять приїхавшому з Москви москалеві, що Совєтський Союз — наймогутніша економічна і культурна держава у світі, а щойно на другому місці за ним ступає Америка! Кожна інтеліґентна людина у світі і кожний учень нижчої торговельної школи знає, що на економічну силу країни складається не тільки число державних фабрик, підприємств і сільських господарств, і навіть не збірна продукція всіх продукційних варстатів, а й пересічний річний заробок кожного громадянина, національний маєток у постаті всіх цивілізаційних влаштувань країни з станом її шляхів, комунікаційних засобів, домів і т. д., господарський потенціял країни та її продукційні можливості, весь економічний клімат і життьовий стандарт. Коли Нікіта Хрущов твердить поважно, що Англія, Франція, Західня Німеччина, ба навіть З'єдинені Держави стоять позаду совєтського економічного й культурного стану, то це тільки доказ, що світ опинився дійсно в смертельній небезпеці, коли така непритомна сліпа одиниця стала самовладним диктатором большевицького царства.

ЗАХОДИ УРЯДУ ПРОТИ ГОСПОДАРСЬКОЇ КРИЗИ

Президент і Конґрес уживають заходів, щоб спрямувати американську економіку п'ятьма головними шляхами — шляхами, що, як багато людей думають, можуть бути досить ефективними, щоб подолати теперішню кризу в американському господарстві та індустрії.

Перший шлях — у галузі грошей і кредитів. Більшість економічних експертів вірять, що уряд може застосовувати свою владу над грішми і кредитовою політикою, щоб забезпечити сталий економічний зріст і одночасно запобігти занадто великому хитанню цін. Для цього експерти радять стримання позичок і підвищення відсотків від позичок — те, що банкіри називають політикою обмеженого кредиту — в періоди зростання цін і знецінення грошей. У періоди ж, коли ціни падають, а гроші дорожчають — т. зв. періоди дефляції — вони радять ліберальнішу політику кредитів, нижчий відсоток від позичок та інші заходи, щоб спонукати людей позичати гроші на ставлення нових будинків або розбудову нових фабрик.

Під час бизнесового „буму" 1955-1956 рр. і в першій половині 1957 р. Бюро Федеральних Резерв, центральна банкова аґенція, спробувало обмежити кредити таким способом, як збільшення відсотків і скорочення термінів сплати. Але коли бизнесові умови погіршали в останній половині минулого року, Бюро змінило свою політику, зменшивши відсотки та вживаючи інших заходів, щоб вкладати більше грошей у бизнесовий ринок.

Подібна до політики кредитів і друга категорія урядових заходів — політика, що сприяє спорудженню будинків. Ще від 1930 рр. уряд заохочує домовласництво, наприклад, забезпечує позички (мортґеджі), так що банки, забезпеченеві компанії та інші фінансові інституції охотніше позичають людям гроші на будівництво.

Як один із заходів у поборенні кризи, Конґрес недавно ухвалив новий закон для стимуляції будівництва скорішими темпами. За цим законом приділено 1,8 більйона долярів на нові мортґеджі, і це дає надію, що в наступному році завдяки цьому спорудять додаткових 200 тисяч нових будинків, тим самим забезпечуючи працю близько 500.000 будівельників.

Третя категорія урядових заходів полягає найголовніше в забезпеченні на випадок безробіття. Коли робітник стає безробітним, він дістає від стейтового бюра для забезпечення безробітних компенсацію від одної третини до половини свого нормального заробітку. Система забезпечення на випадок безробіття набула найважливішого значення після закінчення другої світової війни. Президент оголосив, що кабінет приймає проєкти і пропозиції для вдосконалення системи забезпечення — насамперед продовжуючи період часу, протягом якого безробітний може діставати допомогу.

Четверта категорія урядових заходів має на увазі податки. Обнижуючи прибуткові податки, федеральний уряд тим самим збільшує тижневу платню величезного числа споживачів, завдяки чому вони можуть купити більше продуктів.

Президент та конґресові провідники обмірковували, яких саме заходів треба вжити щодо податків. Експерти зважають, що зменшення податків — найефективніша зброя в боротьбі проти кризи. Вони зазначають, що подібний захід раптово припинив бизнесовий застій 1953-1954 років.

Нарешті, п'ята категорія заходів полягає в організації громадських робіт — будівництві гребель, урядових будинків, шляхів і водяних споруд самим урядом. Федеральний уряд у спілці з стейтовими урядами опрацьовує тепер найсміливіший проєкт розбудови „гайвеїв". Усі погоджуються на тому, що цей проєкт мусить бути переведений у життя якнайшвидше, як найефективніший захід проти безробіття.

Висунуто також інші проєкти — спорудження нових будинків для поштових офісів, освоєння та іриґація деяких земельних просторів тощо. Але в цьому питанні члени Конґресу і президент ще не дійшли до остаточної згоди — як далеко уряд має йти, допомагаючи здійснити ці проєкти.

Заг. Рада

Юстин Івасечко

ОЦІНКА ВИСЛІДУ КАНАДІЙСЬКИХ ВИБОРІВ

Федеральні вибори до палати послів в Оттаві, які відбулися 31-го березня ц. р., дали рішучу перемогу Проґресивно-Консервативній партії і її провідникові Джанові Діфенбейкерові. Вислід виборів для поодиноких політичних партій представляється так: консерватисти здобули 209 місць, ліберали — 47, ССФ — 8, СК — 0 — на всіх 265 місць, один мандат, ще не вирішений з причини непорозумінь при перечислюванні голосів.

Програ лібералів треба пояснити тим, що вони задовго, бо аж 22 роки, були при владі, і в останніх часах, своїм плянуванням у державній економіці, довели Канаду до рецесії й безробіття. Фармерські зернові продукти упали в ціні і не мають збуту. Ціни та кошти фармерської продукції — ціни, що їх фармери мусять платити за готовий продукт, у першу чергу за машинерію, неспівмірні до їх прибутків. Державна торгівля — дезбалянсована, експорт до держав т. зв. стерлінґового бльоку та інших европейських і азійських країн — неналаджений. До того ж іморічні бюджетові надвишки, які незадовільно сприймав канадійський податковець.

Це були прогріхи ліберального уряду супроти канадійського виборця, і тому у цих останніх виборах лібералі провалилися як ніколи ще досі в історії Канади.

Чому виграли консерватисти? Прем'єр Джан Діфенбейкер, як лідер партії консерватистів і як прем'єр уряду, здобув довір'я всіх прошарків громадянства. Завдяки своєму етнічному походженню (предки були голляндці й німці) і ставленню до потреб поодиноких етнічних груп, він здобув для консерватистів велике число виборців з-поміж національних меншин, а головно з-поміж українців. Мабуть тому, що він перший впровадив до свого кабінету на пост міністра праці канадійця українського походження Михайла Стара, а також мав відвагу порушити справу України на міждержавному форумі в Об'єднаних Націях і на минулорічній Конференції у Парижі.

Джан Діфенбейкер зумів з'єднати собі довір'я і перевести канадійських французів у свій табір, хоч досі вони були опорою лібералів. Що було психологічним фактором переходу французів у Квебеку від лібералів до консерватистів — тяжко сказати. Частина преси у Квебеку твердить, що Джан Діфенбейкер потайки домовився з лідером французів Морісом Дуплессі, і той вплинув на виборців. А згідно з другим твердженням, мабуть, більше вірогідним, французи мали вже задосить лібералів, і тому віддали голоси за консерватистів. Друге твердження також згідне з причинами масового переходу виборців до консерватистів, в інших провінціях Канади, у висліді чого число їхніх мандатів з 113 з попередніх виборів зросло до 209 у теперішніх виборах.

Зрозумілим є, що така велика перевага у палаті послів дасть прем'єрові Діфенбейкерові можливість перевести всі економічно-політичні справи без жадних труднощів збоку опозиції, що мало місце за попереднього уряду.

Маркантною зміною на політичній арені Канади є те, що всі малі партії або ганикають зовсім, як то є з правим Соціяльним Кредитом або животіють, як ССФ (Коопер. Федерація Коммонвелту). Обидві ці партії постали у 30-их роках під час господарської кризи і свого часу були найвпливовішими на Заході Канади. (Сьогодні ще задержали стан свого посідання у провінціяльних леґіслятурах). При цьому треба відмітити, що справа тут не в особах кандидатів на послів, але у занепаді популярности всіх малих партій серед канадійців. Цим треба пояснити провал обидвох провідників М. Дж. Колдвела зі ССФ і Солона Лова зі Соціяльного Кредиту чи бувшого довголітнього посла з округи Дафин Федора Заплітного з ССФ, до виступів якого з найбільшою увагою ставилася палата послів і промови якого не раз широко коментувала канадійська преса і радіо.

Але, не зважаючи на все те, український стан посідання у палаті послів залишився той самий, що передше, з тою різницею, що теперішні 6 послів є членами урядової партії консерватистів, а не розсіяні по трьох інших опозиційних партіях.

Чого можуть сподіватися канадійці українського походження, від теперішнього уряду? Є певним, що прем'єр закріпить пост міністра за Мих. Старом, беручи до уваги його великі інтелектуальні здібности і його етнічне походження. Крім того, можна сподіватися, що Мих. Старові, як і іншим впливовим канадійцям близьким до особи прем'єра Діфенбейкера, вдасться здобути для українців-канадійців зо два сенаторські крісла — в Канаді сенаторів номінують, а не вибирають. Але це ще покаже майбутнє.

Першими кроками прем'єра Д. Діфенбейкера було скликання 3 квітня кабінету у справі поборювання безробіття. Зміна і доповнення членів кабінету передбачається на круту половину квітня, а перша сесія парляменту — на другий тиждень травня.

Монтреал, Канада.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

РУЇНА НАШИХ СВЯТИНЬ В „НАРОДНІЙ ПОЛЬЩІ"

(Закінчення)

Інтересні висновки автора тієї важливої для нас статті, зокрема ті, що мають відношення до вандальського винищення прецінних пам'яток українського церковного мистецтва в межах теперішньої Польщі. Деякий процент знищень кладе автор на воєнні дії в 1939 та 1944-45 роках. Сюди входять підпали і нищення, переведені польським шумовинням, різними „патріотичними" польськими загонами, потім червоно-польськими бандами, про які досить добре знаємо, бо проходили на очах українського населення. Багато з тих фактів занотовано в наших виданнях на еміґрації. Злочинні дії банд автор замовчує зовсім, а згадує хіба про „воєнні дії", значить про реґулярні воєнні знищення, зв'язані з просуванням, відступом, бомбардуванням ворожих армій. Щоб бути об'єктивним, скажемо, що внаслідок воєнних дій у тих роках, наших святинь на теперішніх східніх теренах Польщі знищено небагато, зате львину частину цього катастрофального стану слід записати на акти насильства, що мали місце при „нормалізації" політичного стану в Польщі, головно у зв'язку з насильною акцією виселювання українського автохтонного населення з одвічних його селищ — до СССР та на терени „віддисканих" земель на заході Польщі.

Ришард Бриковський пише, що „тенденція розбивання церков, що запанувала на теренах південних повітів Ряшівського воєвідства, має кілька причин". Найсильнішою з них, каже він, були „криваві ексцеси банд УПА і довгі з ними змагання, які викликали ненависть населення ... Чинником, що безпосередньо уможливив таку акцію знищення, було масове виселення руського населення із тих теренів ... Також давніший національний антагонізм, як відоме відношення національних меншин до польської держави та польського Костелу — лягли в основу такого стану". (Значить, делікатно констатує факт, що й церковні моменти із польської сторони — доливали вогню до оливи!). Також чинники економічної натури допомагали такій „розбазарювальній" акції, а саме недостача будівельних матеріялів, головно заліза й бляхи. Не меншу, одначе, відповідальність перед історією мають, на думку автора, адміністрація цих теренів, різні „Народові Ради", зокрема воєвідські, що не могли, а може й не бажали вкоротити дику сваволю населення.

В сусідніх повітах, що належать до Краківського воєвідства, такої руїни греко-католицьких церков не було, пише Р. Бриковський. (Переклавши це на „зрозумілу мову", дізнаємось про причини такого „гуманізму" й „християнства" на теренах того воєвідства: наші святині одразу ж замінено там на костели або на каплиці й інші церковні об'єкти ...). „Найгостріша й найбільш насильна акція розбирання церков відбувалася в повітах Ліському, Сяніцькому та Устрицькому: там діяла виключно зла воля, і в тій акції брали участь адміністраційні „верхи", зокрема референти віроісповідних справ. Навіть інтервенції зі столиці були там безуспішні, пише Р. Бриковський. Приклад ‚верхів' відповідно заохочував „низи", що мали в тій акції особисту користь. Першими жертвами, каже автор, падали об'єкти, збудовані з доброго, тривкого матеріялу, що мали бляшані дахи, дзвіниці, бані, їх безпардонно здирано, і голі стіни руйнували дощі та вітри ...

З приємністю нотує український читач такі культурні рефлексії автора цього сумного огляду, як, наприклад: „Дотеперішні втрати є болючі, а для культури неповоротні ... Деяке поняття про те, що пропало, можна мати, оглядаючи те, що врятовано, головно з внутрішнього устаткування храмів, приміщеного в новосандецькому, перемиському і сяноцькому музеях" ... І далі читаємо: „Тим часом акція розбирання йде далі, всупереч усім алярмам у пресі, всупереч публічній опінії та проти волі урядових консерваторів ... Восени 1956 року розібрано церкви в Вовську, Дешній, Телесниці Ошваровій і Волі Суковій" ...

Або такі звернення-рефлексії цього польського науковця: „Дотеперішні втрати на цих теренах не лише господарського чи культурного порядку, але передусім морального, і так на них треба дивитися". Треба пам'ятати, що Лемківщина — це терен, на якому зустрічались в історії окремі світи, західній і східній, тут відбувалася синтеза Сходу й Заходу, що дістала своє оформлення в оригінальній архітектурі лемківських церков, пише далі Р. Бриковський, — що гуцульська і бойківська групи крім лемківської, мають теж такі характеристичні „для польського історичного й культурного" обширу, прикмети. Цю спадщину треба було заховати, а не руйнувати її ...

Наприкінці подає він, що деякі „радикальні заходи" врятувати рештки наших святинь таки вчинено. Наприклад, „стараниям енерґійного воєвідського консерватора, якого досі ніхто не хотів слухати (чи не він автор тієї статті? — А. Ч.) — забезпечено такі об'єкти: церкву в Улючі (з 1510 року), в Кругелі Великім (1630) та в П'ятковій (1732). Зокрема, подає автор, будуть законсервовані церква в Улючі і 15 інших святинь в цьому воєвідстві, що негайно потребують консервації. З кінцем 1957 р. повинна бути закінчена акція, що її ведуть т. зв. розпізнавчі консерваторські групи в 110-ти місцевостях цього терену. Також деякі цінні предмети, що їх можна перевезти, будуть збережені від заглади на місцях „руйнації" — в зорганізованому недавно під Сяноком „резерваті народного будівництва". В першу чергу туди будуть перенесені предмети, а по можливості й цілі об'єкти з тих теренів, що й досі є незамешкані, тому найскорше наражені на знищення (прегарна церква в Росолині, в Устрицькому повіті, з 1750 року).

Скільки тих обіцянок, поданих в цьому журналі, зреалізовано ніхто не має змоги дізнатися. Фрагментарні звідомлення про дальший жалюгідний стан наших церков на Лемківщині подає видаване українською мовою у Варшаві „Наше Слово". Там бачимо час від часу світлини деяких характеристичних своєю будовою наших старовинних святинь, зарослих бур'янами, на тлі занедбаних ланів. Дрижать руки й корчаться пальці, коли оглядаєш сторінки цього часопису.

А. Ч.

Алкорн применшує популярність сен. Кеннеді

Нютон, Массачусетс. — Голова Республіканського Крайового Комітету, Мід Алкорн промовляв на зборах республіканців і заявив, що республіканці не мусять боятися кандидувати проти демократичного сенатора Джана Ф. Кеннеді, бо його легко можна буде перемогти в виборах на основі того, що той сенатор робив в Сенаті. „Від того часу, коли ця „важлива персона" в 1952 році перемогла нашого кандидата, вона цілком скомпромітувалася, в деяких справах, а в інших займала неясне становище", — казав Алкорн. Він пригадував, що Кеннеді в 1957 році домагався політичної самостійности для Альжиру, чим пошкодив нашим взаєминам із Францією. Сенатор Кеннеді весь час підтримував пливкий паритет допомоги фармерам, але в 1957 році голосував за те, щоб „заморозити" допомогу фармерам на рівні паритету з 1957 року. Минулого року Кеннеді, хоч ніби ліберал, то щоб приподобатись південним демократам, голосував за те, щоб законопроєкт про охорону громадянських прав відіслати до Комісії, де б можна було його знищити.

НЕ НІЖНІ...

Не ніжні терцини й октави,
Що віє весною од них,
Слова ці — зелена отава
Без ранніх квіток запашних,
Слова ці — холодні покоси
На пізній осінній луці,
Де ж пісня моя стоголоса?
Де ж щастя сльоза на лиці?

АНДРІЙ ЛЕҐІТ

Лондон.

Богдан Остап'юк

ТЕРНОПІЛЬСЬКІ МІЩАНИ - „КАВУНИ"

(6)

З родини Чубатих, обійстя яких було саме на тому місці, де опісля австрійський уряд збудував залізничну станцію, походив о. Григорій Чубатий, про якого згадує О. Барвінський у своїх споминах (Ч. I, стор. 61): „Великий вплив на нашу громаду і на мене та моїх братів мав укінчений питомець духовної семінарії, Григорій Чубатий (тепер приходник у Ступках в Тернопільщині і вислужений декан), син тернопільського міщанина. Одушевлений українською народною ідеєю, а притім гарячої вдачі, поривав нас своїми виводами і поглядами". Під час свого побуту в Перемишлі, де він вчив у вищих клясах гімназії греку і латину, перейнявся москвофільськими ідеями і від того часу змінив свої погляди на народні справи. Я добре пам'ятаю, як о. Чубатий обов'язково кожного року приїжджав до Тернополя на празник Успення Богородиці до нашої Св.-Успенської церкви і, як найстарший віком священик, правив Велику Службу Божу в сослуженні багатьох довколишніх священиків. Після Богослуження приходив о. Григорій до нас на вул. Дороша, до своєї наймолодшої сестри, а моєї бабуні, на відвідини. Він часто рецитував, а радніше скандував „Одисею" й „Іліяду", які знав напам'ять. Мав він велику бібліотеку, головно багато книжок з німецької і російської літератури, як також багато наукових книжок. Його дочка була замужня за відомим купцем-ювеліром Стахевичем, який брав живу участь в громадському житті. Внук о. Григорія, д-р Богдан Стахевич, адвокат в Тернополі, був одружений з донькою о. Коренця відомою співачкою. О. Чубатий помер 90-літнім стариком у 1929 р.

З родини Бриковичів вийшов один з найвидатніших на Тернопільщині громадських діячів проф. Іларій Брикович, про якого я вище згадував. Мабуть ніхто з Тернополя не мав тієї пошани, якою це за життя втішався проф. Брикович. Людина надзвичайно скромна, кришталево-чесного характеру, незвичайно працьовита і обов'язкова. Його розумне слово, порада, на зборах чи нарадах, завжди приймалися без застережень. Проф. Брикович, як ніхто інший, мав найбільше обов'язків на своїх плечах. Він належав до всіх наших організацій: був головою „Просвіти", „Рідної Школи", „Міщанського Братства", „Сільського Господаря" і ін. Він вчив в українській державній гімназії і в жіночій приватній гімназії „Рідної Школи", якої був директором. Годі зрозуміти, як він знаходив час бувати в усіх цих товариствах на засіданнях, зборах чи нарадах. Опріч цього, провадив він свою власну господарку і був гордий зі свого міщанського стану. Майже кожної неділі виїжджав на села звичайним возом, який уже ждав його на подвір'ї філії „Просвіти", з різними доповідями на просвітні та господарські теми. Своєю незвичайно активною громадською працею був він сіллю в оці для польської адміністраційної влади, яка часто не давала йому спокою. Але Брикович, завдяки своєму дипломатичному хистові, все знаходив вихід із ситуації. Заступник старости Кудеревич (перекинчик, завзятий україножер) згадував якось на похміллі, що якби поляки мали хоч одного такого Бриковича, то справи польські стояли б на 100 відс. краще. Це зауваження польського посіпаки свідчило про те, кого ми мали і чим був для нас проф. Брикович. Мені часто доводилося зустрічати його на різних сходинах чи зборах товариств „Рідна Школа", „Просвіта" чи „Молода Громада". Часто я зустрічав його на наших польових дорогах, кудою ми возили снопи під час жнив. Переглядаючи часом світлини в моїх альбомах, які я вспів захопити і які є свідками нашого недавньо-минулого, зупиняюся на світлині Спільного Свяченого „Молодої Громади" в пам'ятну весну 1938 р., коли всі ми глибоко переживали героїчну боротьбу наших Січовиків на Закарпатській Україні. Бачу посередині, поміж молодими й старими всім нам добре відоме обличчя „Ілярка" (так всі його залюбки називали). Його світла постать громадського і культурно-освітнього діяча буде записана золотими буквами в історії Тернополя і Тернопільщини.

Були теж у нас не менш славні роди міщан — ремісників, купців, з яких виходили патріоти і громадські діячі. Славні на все Поділля були такі тернопільські різники, як Майки, Яримовичі, Грицини і інші. На велику скалю провадив своє м'ясарське підприємство Іван Майка. Його м'ясні вироби, головно подільські ковбаски в консервах, були експортовані до Англії. Його м'ясарська фабрика містилася у великому двоповерховому будинку і належала до родини всіх Майків: Івана, Василя і Петра. Іван Майка був вибраний у 30-их роках радним до міської ради. Він належав до всіх наших товариств, яким часто помагав матеріяльно. Внаслідок слабого здоров'я передчасно помер. Була загально відома родина Яримовичів. Партеній Яримович жив на вул. Острожського поміж польською захоронкою і фундацією князя К. Острожського. Його м'ясарська робітня містилась вдома, а склеп на Руській вулиці, недалеко церкви. Брат його Тит мав свою м'ясарську крамницю на вул. 3-го Мая. Обидва були чесні і поважані різники-купці не лише серед нашого, але й польського та жидівського населення.

Годиться згадати й про інших чесних та працьовитих ремісників, які мали свої крамниці або варстати праці. До таких належали: Кузьмович, що мав варстат гострення ножів та ножиць і Яцусь, що мав свою крамницю зі склом, образами і рамами. Обидва були до другої світової війни тими могіканами, що мали свої склепи на Руській вулиці серед жидівського мор'я. Мали ми й своїх добрих городників на Заруді — Коршовського, на Оболонні Яримовича, а на вул. Микулинецькій — Василишина. Два перші спеціялізувалися головно у вирощуванні розсади і городини, а Василишин — у квітництві. На вул. Валовій мали ми першорядного шевця Демчука, в якого замовляли взуття майже всі багатші міщани. На вул. Міцкевича мешкав найкращий наш переплетник (інтроліґатор) Юськевич. Мали ми й свого улюбленого коваля Михайла Опановича, кузьня якого містилася при вул. Микулинецькій, біля залізничого мосту. Коваль Опанович був надзвичайно солідний і чесний ремісник. Від досвіта до сумерку не замикалась його кузня, біля якої наші міщани ждали з кіньми або возами на свою чергу.

На вул. Ленартовича жив кушнір Бекесевич, який підбивав футра нашим міщанам.

Загальновідомий був Онуферко з вул. Липової, який, наче справжній ветлікар, лікував худобу. На вул. Дороша запам'ятав я старого Гринкевича, батька обох учителів і передчасно померлого в Австралії адвоката Осипа Гринкевича. Старий Гринкевич був добрим теслею і боднаром. Всі любили його за жартівливу вдачу, властиву всім Гринкевичам. Мали ми в Тернополі й друкарню, власником якої був знаменитий фахівець Салевич. В його друкарні друкувався „Подільський Голос", що його видавав пок. д-р Баран, книжки „Подільської Бібліотеки" та інші літературні видання. На жаль, прізвища інших ремісників та фахівців не залишились в моїй пам'яті.

(Закінчення на стор. 4-тій)

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

З життя Відділу ОбВУА.

Загальні Збори. — 22 лютого нюйоркський Відділ Об'єднання б. Вояків Українців відбув свої річні Загальні Збори в домівці „Самопомочі". На 104-х членів Відділу з'явилося 38, що треба вважати непоганим виявом зорганізованости, коли взяти до уваги величезні віддалі, на яких розпорошені члени, як і їхні важкі умови життя, що кажуть дорожити вільним суботнім вечором Проводив Зборами п. Дмитро Галичин, а після його швидкого відходу, у зв'язку з іншими обов'язками, його заступник, ред. Іван Кедрин-Рудницький. Секретарював інж. Артем Зубенко. Приявні вшанували пам'ять померлого члена свого Відділу, бл. п. генштабу полк. Володимира Савченка. Докладний звіт з діяльности склав голова Відділу, д-р Іван Козак. У звітному році відбулося 14 засідань Управи. Відділ влаштував 11-го травня 1957 з ініціятиви Головної Управи ОбВУА районову нараду, а після неї товариську зустріч при скромній вечері, що пройшла з гарним моральним і матеріяльним успіхом. Старанням окремого Комітету, створеного з ініціятиви Відділу та при співучасті всіх членів його Управи влаштовано 14-го грудня 1957 р. Святочний Вечір з бенкетом для відзначення 40-ліття віднови Українських Збройних Сил. Голова Відділу репрезентував Відділ на імпрезах інших організацій в Ню Йорку, Ньюарку та Филаделфії. Відділ взяв участь під проводом голови у традиційній Параді Льояльности. — Голова виконував також обов'язки секретаря та референта Суспільної Опіки. У цьому характері він переводив збірку на дар Українському Воєнному Інвалідові. Збірка, переведена в 1956 р. принесла $1.026,73. Збірка, започаткована в листопаді 1957, досі не закінчена. До дня зборів зібрано та віділсано Суспільній Службі Комбатантів $460,00.

З звідомлення культурно-освітнього референта ред. Кедрина виходило, що Відділ дав у звітньому році, від 19 січня 1957 до 22 лютого 1958, 7 доповідей і окрему доповідь на Святі віднови Збройних Сил. Доповідачами були: 16 лютого — полк. А. Валійський „Повстанчий рух і отаманія 1917—22", 2 березня, Вол. Рудницький „Заведені надії на український леґіон в Італії", 7 травня д-р С. Ріпецький „Проблема початків віднови українських збройних сил", 7 вересня от. Лютий-Лютенко „Протикомуністичні повстання", 12 жовтня полк. Валійський „Чи можна було уникнути військову і політичну катастрофу літом 1919 р.", 2 листопада інж. Красноніс „Політична економія й комуністичні та антикомуністичні сили у світі", 14 грудня Свято Віднови Збройних Сил. Д-р С Ріпецький „Соборний характер відновлених українських збройних сил", 4 січня 1958 В. Косаревич-Косаренко „Дивовижні феномени в українсько - московських взаєминах". Доповідачі зголошуються добровільно, але можна теж обмінюватись доповіддями з деякими іншими недалекими Відділами, — Скарбник Іван Винник доповів, що прибутки Відділу в минулому році становили $474.66, видатки $428.96, сальдо $45.70. Організаційний референт сот. Олекса Круглий звітував, що за останній рік прибуло нових 5 членів, 1 помер, три виїхали з Ню Йорку. Уладжено 10 місячних сходин. — Д. Галичин ствердив від Товариського Суду, що за минулий рік не було ніяких справ, Ген. О. Загродський, як голова Контрольної Комісії поставив внесок на уділення абсолюторії уступаючій Управі подякою. Вибрано одноголосно нову Управу у такому складі: голова — д-р Іван Козак, заст. голови полк. ген. шт. А. Валійський, секретар інж. Артем Зубенко, скарбник пор. Іван Винник, організаційний референт інж. Василь Овсієнко, культурно-освітній — ред. Іван Кедрин-Рудницький, член Управи інж. Іван Мирошниченко і заступники: д-р Микола Галій (він же заступник секретаря) і інж. Іван Шпаківський. Контрольна Комісія ген. пор. О. Загродський, інж. о. Гладишовський, полк. Юрій Богун де Ларе. Товариський Суд: Д. Галичин, д-р Ст. Ріпецький, д-р Гр. Ничка. До Комітету Об'єднаних Організацій м. Ню Йорку вибрано делеґатами від Відділу інж. Петра Красноноса і сот. Івана Лютого - Лютенка, з тим, що до з'ясування ними відносин у Комітеті і порозуміння в цій справі з новообраною Управою припиняються тимчасово їхню активну діяльність в Комітеті. Між внесками рішено на пропозицію Контрольної Комісії також дати надзвичайний одноразовий членський внесок по $5 для підтримання каси Відділу. Рішено звернутись до Головної Управи в справі скоординованої акції проти ганебної кампанії в Парижі, що принижує пам'ять Головного Отамана С. Петлюри. — У дискусії стверджено живучість Відділу. Висловлено жаль з приводу існування на терені Ню Йорку браку постійного контакту між існуючими на цьому терені комбатантськими організаціями та повний брак зацікавлення, молодшими комбатантами з інших організацій — доповідями і життям в місцевому Відділі ОбВУА.

Доповідь ред. І. Кедрина-Рудницького. — На започаткування нового ділового року — ред. І. Кедрин дав на місячних сходинах членів Відділу в дні 8 березня ц. р. доповідь на тему „Чи зможе бути комбатантська організація без ідеології?" Доповідач доказував, що ідеологія — це не тільки патріотизм, а визнавання окресленого державного устрою і режиму, та що нема у світі комбатантських організацій без докладної ідеології. Цю тезу доказував конкретними прикладами з минулого й сучасного різних держав і армій. Ідеологія комбатантської організації це наслідство ідеології тієї армії, в якій воювали дані комбатанти. Величезна більшість членів ОбВУА — це колишні активні члени Об'єднаних Українських Армій (Дієвої і УГА), тому їхня ідеологія ясна. Вона не перешкоджує організаційному єднанню з членами інших комбатантських організацій, якщо розглядати проблему Української Народної Республіки в найширшому державницькому сенсі в минулому і майбутньому, бо в такому державницькому розумінні вміщаються всі партійно-політичні програми й концепції. Одногодинна доповідь викликала живу дискусію і виявила бажання приявних — частіше обмірковувати актуальні проблеми, пов'язані з українською ідеологією і політикою.

І. К.

Бруклин, Н. Й.

(САВТ)

Академія в пошану Тараса Шевченка

30-го березня в церковній залі відбулася Академія в пошану Т. Шевченка, яку влаштувала парафія св. О. Миколая спільно з Комітетом всіх національних товариств в Савт Бруклині. В програму входили продукції хору церкви св. о. Миколая, промови, сольоспів і діточа сценка, виведена дітьми парафіяльної школи.

Свято започаткував хор співом „Заповіту" (музика К. Стеценка). Парох о. Стерапка виголосив вступне слово, в якому порівняв неволю Шевченка з нашою волею в вільній американській державі. Промова зробила на присутніх помітне враження. Мґр. Р. Кухар при супроводі піяна відспівав пісні „Минули літа молодії" — музика Нижанківського, „І золотої і дорогої" — музика Січинського, і „Мені однаково" — музика Лисенка. Приявні витали його виступ з ентузіязмом, соліст співав гарно і з чуттям. Мґр. В. Дупник виголосив святочний реферат про тяжкий життєвий шлях поета та відтак цитував слова признання світових літератів для таланту нашого Генія.

Старанням парафіяльної школи, яку веде учителька п-і Софія Лев, шкільні діти вивели дітячу сцену, в якій грала ціла школа. Діти деклямували поезії інших поетів про Шевченка. Замітне було те, що діти вже тут роджених батьків, говорили поправно українською мовою. Сценку закінчили дуже ефектовно пісню-молитвою „Боже, Великий, Творче Всесильний". Присутні батьки дітей не щадили оплесків виконавцям. Під кінець хор відспівав три пісні: „Садок вишневий (І. Кириченка), „Учітеся, брати мої" (Д. Котка" і „Марш молоді" (муз. І. Пришляка). Хором диригував мґр. О. Улицький, який здобув собі в нашій громаді признання вже від кількох років. Всі пісні добре виконані. Голова Комітету товариств п. Іван Гулей подякував поіменно всім виконавцям програми і учасникам цього гарного Свята. Голова Комітету заохочував батьків дбати це більше про свою парафіяльну школу, бо лиш школа вкаже дитині в житті правий шлях і навчить її любити свій край, свій нарід і рідну мову. Співом національного гимну закінчено симпатичне національне Свято.

Не від речі буде згадати при кінці за одну справу. Маю на думці народну ношу. Було б побажаним, щоб аранжери програми звертали більше уваги на добір народної ноші, особливо у дітей, роджених тут. Бо часто в найліпшій вірі мати придбає дитині таку ношу, що можна назвати її якою хто хоче, але не українською. З такої ноші не може бути користи для дитини ані для громади.

Марія Демидчук

Шевченківська Академія.

30-го березня старанням Центрального Комітету — Відділу УККА при співучасті місцевих товариств відбулася в великій залі Українського Національного Дому при вулиці Ґренд Шевченківська Академія.

Академію започатковано співом американського й українського гимнів у виконанні Хору Церкви св. Духа під дириґ. п. Лева Рейнаровича. П. Юліян Павчак відкрив короткою промовою Академію, згадуючи про те, що американські українці рік-річно вшановують Т. Шевченка від перших років свого побуту в цій вільній країні. Святочний реферат виголосив о. декан Володимир Андрушків, який говорив про те, що Шевченкові ідеї актуальні й сьогодні, і то не тільки для українського народу, але для всіх народів світу. Реферат англійською мовою виголосив п. Йосиф Лисогір, який закликав американських українців до того, щоб здійснювати думки Шевченка про волю України, згідно з ідеалами американського народу, який завжди допомагає тим, які борються за волю і демократизм.

Ю СУМА з Бруклина виконав з успіхом сценку Р. Завадовича „Прощай, Кирилівко". Цю сценку підготовив виховник Юного СУМА п. Боднар. Хор Церкви св. Духа під дириґентурою п. Л. Рейнаровича поправно відспівав пісні „Дніпро реве" — муз. Січинського (сольо п. І. Заяць): „Сонце заходить" — Роздольського, „Світе тихий" — Давидовича (сольо пані С. Тараска), „Чого мені тяжко" — Волошина і „Садок вишневий" — Вахняніна.

Молодь із Бруклина виконала монтаж із поеми „Гайдамаки", який підготовила пані Марія Рейнарович. Квартет у складі пані М. Стефанишин і пані Г. Даґлас та панів С. Галася і І. Заяця відспівав „І процвітеш, позеленієш" з кантати „Радуйся, ниво неполитая" — М. Лисенка.

Мистецьким керівником всієї імпрези був п. Лев Рейнарович, а при фортепіяні акомпаніювала пані проф. Іванна Приймова.

Всі виконавці програми мали найкращу заплату за свою працю в цьому, що повна заля присутніх із вдоволенням слідкувала за виконуванням пунктами програми.

Лу

Сиракюз, Н. Й.

Для підтримки акції ЗУАДК

23-го березня ц. р. наше місто радило над проблемою нової великої допомогової акції українцям в Польщі і Югославії, що її започаткував Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. З доповіддю про потреби і можливості цієї нової акції виступив член дирекційної ради ЗУАДКомітету п. А. Шекерик, який заапелював до сердець усіх українців підтримати цю акцію, яка тепер є нашим головним заданням. ЗУАДК має змогу використати урядові можливості для переведення такої допомоги і тому ця допомога вповні безпечна для аплікантів.

Від нашої громади із гарячою підтримкою цієї акції виступив відомий громадський діяч д-р Іван Заваликут. Промовець спеціяльно підкреслив вбогість і тяжкі обставини життя наших людей у Польщі, насвітлив трагічну долю лемків і говорив безпосередньо до сумління українців у вільному світі. Повну підтримку обіцяв представник місцевої філії УККА п. М. Середович. Говорив теж п. Туркевич. Збори вибрали Комісію у складі: д-р Заваликут, проф. Гурський і п. Яворський і ця комісія, як місцева клітина ЗУАДКомітету, буде в постійному контакті з ЗУАДКомітетом і очолюватиме акцію в нашому місті.

М. С.

Амстердам, Н. Й.

Допомога Братам

Нова акція широкої допомоги українцям в Польщі і Югославії, яку започаткував наш Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, знаходить відгук і підтримку в нашій громаді. 22-го березня ц. р. відбулося у справі цієї допомогової акції народне віче в Амстердамі і на це віче прийшло велике число наших громадян. З рамени ЗУАДК реферував справу член Дирекційної Ради цієї установи п. А. Шекерик, який накреслив потреби допомоги для українців в Польщі і Югославії і подав всі можливості допомоги, спеціяльно за посередництвом коопер. КАРЕ, яка має свої станиці в обох країнах. Ця нова акція мусить мати масовий характер, якщо має бути доцільною і виправданою і тому треба, щоб у цю акцію включилися всі наші громади і всі українці. Над темою вив'язалася дискусія, яку започаткував наш піонер п. Чучман, і в якій взяли участь пп. Пащак, Олійник і інші. Віче схвалило дати повну підтримку ЗУАДКомітетові в його новій великій акції і спеціяльно зобов'язало громадян нашого міста підтримати своїми пожертвами цю акцію.

І. М.

Филаделфія, Па.

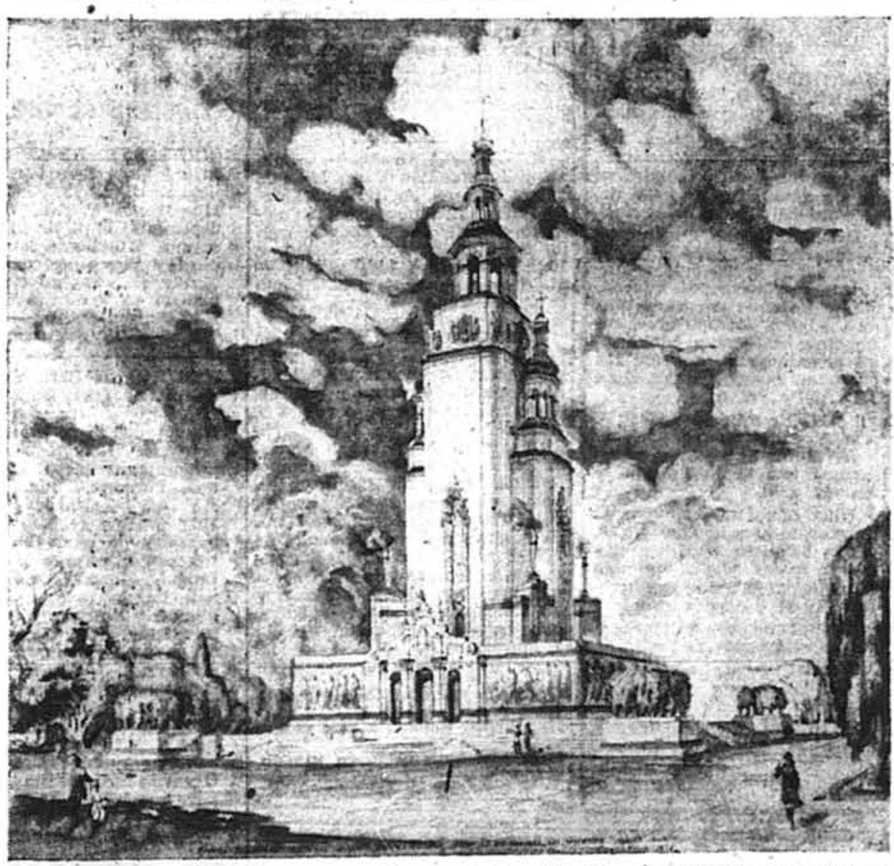
Поклін Героїням

У закінченні цьогорічних великих святкувань 40-ліття Української Державности взяла участь Окружна Рада Союзу Українок Америки окремим виступом. Був це святочний вечір, присвячений пам'яті Жінок-Героїнь. У програму вечора ввійшов реферат п. д-р Наталії Пазуняк — „У боротьбі за державність", в якому показано в історичному порядку дію української Жінки-Державниці від самих початків аж до теперішнього часу. Ми бачили численні постаті наших відомих героїнь. Реферат відчитала по мистецьки п. Ніна Лужницька. Був він також ілюстрований на екрані постатями відомих героїнь під умілим керівництвом та аранжуванням п. Н. Лужницької та при співпраці п. М. Микити. Поетичний вступ і закінчення із слів Уляни Кравченко виголосила п. Зиновія Кохановська. Хор 10 Відділу під проводом п. І. Чумової китицею дібраних пісень закінчив це небуденне свято.

Слід підкреслити зовсім відмінний характер цієї імпрези, яка була стисло зв'язана з тематикою свята, без концертових додатків, і, хоч тривала тільки одну годину, залишила сильне враження у присутніх і заставила їх подумати над геройським чином відомих і невідомих жінок-героїнь у боротьбі за свою державу.

Окружній Раді СУА у Филаделфії під проводом п. Анни Сивуляк треба побажати більш імпрез на такому рівні.

Ц. Т.

Проєкт Церкви-Пам'ятника в Бавид- Бруку, Н. Дж., яку Українська Православна Церква в ЗДА будує на молитовний спомин синів і доньок України, що життя своє поклали за волю і державність України.

Проєкт виконав Юрій Кодак.

„Як будете в церкві на 12 Євангеліях, слухайте Слово Боже про Страсті Христові, як будуть носити Святу Плащаницю біля церкви; як співатимуть радісне ХРИСТОС ВОСКРЕС!" — згадайте про мучеників України.

Згадайте про всіх, кого розстріляли большевики; згадайте й про тих, хто з зброєю в руках боронив Рідну Землю від московських катів і своїх юд-запроданців; згадайте й помоліться за них!

Не за горами кари час! Воскресне наша Україна, скине з себе московсько-большевицьке ярмо. Не забувайте про мучеників і праведників наших. Не забувайте про невинну кров і готуйтесь до помсти над ворогами, що не дають жити нам по-людському!"

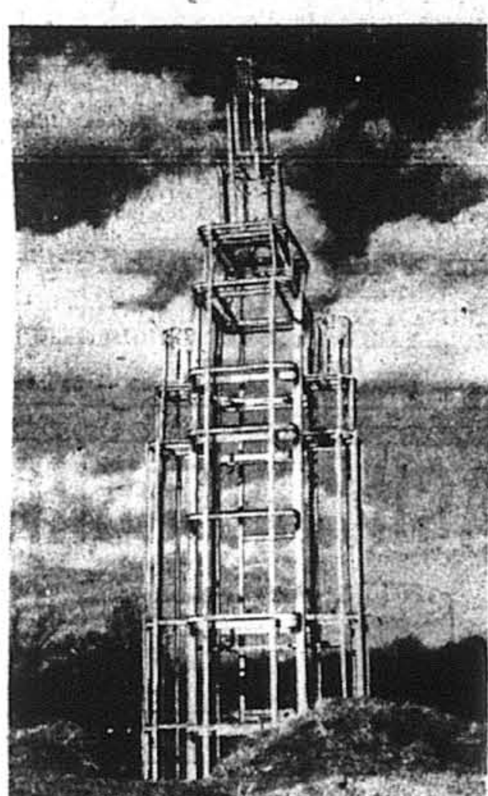
СИМОН ПЕТЛЮРА

Страстний Тиждень 1926 р.

В 1958 р. сповнюється 25 років від того страшного часу, коли в Україні мільйони наших рідних корчились у страшних голодових муках. Нехай же кожний день в цьому 1958 році викликує у кожного з нас згадку про дорогих і незабутніх мучеників, а одночасно й потребу вшанувати пам'ять їх не словом, але чином, який найлегше виявити в щедрій пожертві на дальшу будову Церкви-Пам'ятника.

Дні Великодня і Провідної Неділі накраще надаються на зложення такої пожертви. Не змарнуймо ж цих днів, не спізнаймось з виконанням найлегшого з наших обов'язків перед Богом і українським народом. Шлімо свої щедрі пожерви на адресу:

MEMORIAL CHURCH
P. O. BOX 595, SO. BOUND BROOK, N. J.

При кінці березня ц. р. закінчено монтаж залізної конструкції основної частини будови

Хроніка Трентону, Н. Дж.

Загальні Збори СУМА — 2-го березня Осередок СУМА ім. Е. Коновальця відбув свої сьомі загальні річні збори, яким прислухувалися багато батьків юних сумівців та гостей. Збори започатковано молитвою, яку провів місцевий парох української католицької церкви о. Атаманюк. По привіті гостей та представника централі СУМА, Я. Гавура, головою Осередка Андрієм Галайдідою наступили звіти.

Звіти поодиноких референтів виказали велику активність цього осередку, що брав живу участь в загально - громадських працях, а в діяльності Відділу УКК зокрема. Виголошено ряд рефератів з нагоди різних роковин, улаштовано два успішні фестини, дві прогульки молодого сумівства, а разом з місцевим Відділом ООЧСУ Свято Героїв та Свято УПА. Також була співпраця з іншими молодечими організаціями, в першій мірі із Пластовою Станицею, з якою спільно влаштовано Шевченківську Академію, День Матері та Вечір св. Миколая. За допомогою батьків дітей поставлено Різдв'яну Ялинку з трьома сценками, яку закінчено чайним прийняттям всіх дітей та гостей. Головну вагу присвячується наймолодшим. Ці останні мають мандолінову оркестру, що її провадить Ярослав Лабка, танцювальний гурток під проводом Д. Надраґи та спортову дружину копаного м'яча „Тигри", треновану І. Галиком. Ланку вишивок для дівчат веде пані І. Галик з допомогою матерів юначок.

По уділенні абсолюторії уступаючій управі, до нових керівних органів увійшли такі: А. Галайдіда — голова, С. Саґан — заступник, М. Логін — секретар, М. Колодій — орг. референт, П. Возняк — культ.-осв. реф., Р. Хом'як — фінансовий реф., пані Семкович — жіноча реф., І. Галик — спортовий реф., М. Гуль — реф. зовнішніх зв'язків, М. Кузів — прес. референт, М. Шлапак — господ. референт, О. Пліцук — реф. юнацтва, Г. Буяр — реф. суспопіки та члени управи Я. Панчишин, Е. Кулій та В. Маленчак. До Контрольної Комісії увійшли М. Длюбас, І. Дума та М. Зрада. Товариський Суд: М. Лукасевич, Н. Буяр та П. Кузь.

Поклін Жінці Героїні — під таким гаслом відбулася вдала імпреза 11 Відділу СУА в Трентоні 9-го березня. По відкритті головою Відділу панею Людмилою Сердюк виступив новозорганізований жіночий хор під диригентурою пані Ірини Бованко. В програмі взяв участь молодий піяніст з Филаделфії Юрій Левицький, що виконав між іншим і свої власні композиції.

Оригінальним був монтаж „Поклін Жінці Героїні", що її провела пані Ніна Самокиш, виводячи на сцену постаті — княгиню Ярославну, жінку-вояка і мед-сестру (пані М. Микитин, М. Лампіка і А. Бойцун).

Під кінець поставлено інсценізацію новелі Данськго „Мамине серце". Це тяжка психологічна сцена з партизанського руху, що її вміло вивела пані Л. Сердюк з пп. Мициками і І. Микитином при рецитаційних поясненнях студенток М. Глушок і Л. Турчин.

Імпрезу закінчено відспіванням Національного Гимну.

Шевченківська Академія. — Це репрезентаційна Академія громадянства Трентону, що її підготовив Святочний Комітет, покликаний до життя Відділом УКК. Добра підготовка і сильна реклама стягнули до залі Української Католицької Церкви на 30-го березня понад 300 душ; ще ніколи та заля не мала стільки учасників. Місцева українська радіопрограма, проваджена Самокишинами вже від тижнів робила настрій. В місцевій американській пресі наші оголошення були супроводжені на американський спосіб зниммками комітету. Місцева радіова стація, найпопулярніша ВБЮД, кілька разів повідомляла громадянство Трентону, очевидно в англійській мові, що відбудеться академія в честь українського поета Тараса Шевченка, спонзорована Українським Конґресовим Комітетом. Так ми при нагоді цього нашого свята зробили велику рекляму українському імені серед широких кол чужинців.

Програму започаткував хор з Брістолю „Заповітом". Святочний реферат виголосив проф. Ол. Шавлач. З деклямаціями виступили Д. Надраґа (Холодний Яр), Ігор Самокиш (Мені тринадцятий минав) і юні сумівці (Шевченкова присяга — Завадовича). На цій імпрезі виступила вперше публічно з добрим ефектом мандолінова оркестра Юного СУМА, під проводом Яр. Лабки, відігравши „Думи мої", „Реве та стогне" і „Гей там на горі Січ іде". Також вперше в Трентоні виступили молоді таланти з Филаделфії, з добрим успіхом. Олімпія Кучерява, сопран, відспівала „Жайворонок" Глинки і „Серенаду" Шуберта, Оксана Бак-Бойчук, сопран, відспівала „Віє вітер" Шевченка - Лапшинського і „Тече вода..." Шевченка-Фоменка, Доріян Рудницький, віольончельо, відіграв Анданте (з концерту) Кленґеля і Мазурку Поппера, а молоденький Андрій Заплатинський, скрипак, відіграв Концерт а-моль Баха. Їм всім акомпаніював знаний вже українській публіці Роман Рудницький. Під кінець молоді сумівці дали ще сценку „Залізні стовпи" Черкасенка і хор з Брістолю відспіванням двох пісень і національного гимну закінчив цю під кожним оглядом успішну імпрезу.

На того роду імпрезу, мабуть перший раз в Трентоні, впроваджено добрий звичай платних вступів. Це зовсім не відстрашило людей, а дало забезпечення покриття видатків (ще був і зиск) та рівномірно розложило кошти на всіх: а то багато старається уникнути добровільного датку або позбутися його кводром чи даймом.

При цій нагоді треба ще подякувати всім трьом парохам українських церков за їх прихильне наставлення та заохочення вірних взяти участь в цій культурній імпрезі УКК.

Ку-к

Проф. Ю. Бойко відбув низку зустрічей і розмов у Филаделфії і Ню Йорку

Ню Йорк. — Проф. Юрій Бойко, голова Незалежної Асоціяції Дослідників Совєтської Теорії і Практики в Національних проблемах, що прибув до ЗДА з метою зорганізування моральної та матеріяльної підтримки для праці цієї Асоціяції, відбув минулого тижня під час свого перебування у Филаделфії низку зустрічей і розмов з проводами українських установ й організацій, як теж із окремими українськими науковцями на цьому терені. Під час своїх відвідин зустрівся всюди із зрозумінням для праці і завдань Асоціяції, як теж із виявами моральної підтримки та запевненням матеріяльної допомоги для Асоціяції. Крім того проф. Ю. Бойко відбув розмови з представниками наукових кіл у Филаделфії, зокрема з проф. В. Дорошенком, д-ром Гр. Лужницьким, д-ром Д. Богачевським, д-ром Л. Мидловським та ін. Всі вони виявили повне зрозуміння для проблем, зв'язаних з діяльністю Асоціяції, і деякі з них дали свою згоду стати членами і співробітниками Асоціяції. Після свого повороту з Филаделфії до Ню Йорку проф. Ю. Бойко відбув зустріч з президентом НТШ проф. Романом Смаль-Стоцьким, з яким він обговорив завдання Асоціяції на найближчий час та справу встановлення зв'язків з українськими й американськими науковими колами. Проф. Смаль-Стоцький заявив, що готує для Асоціяції окрему працю англійською мовою п. н. „З історії московського релігійного життя". В неділю, дня 20 квітня ц. р., о год. 1-ій по пол. відбудеться в Народнім Домі у Ню Йорку доповідь проф. Ю. Бойка для ширших кіл громадянства на тему „Сьогоднішні національні зудари в СССР і перспективи нашого визволення. Влаштовує доповідь Гол. Управа ОДВУ під протекторатом УККА.

ТЕРНОПІЛЬСЬКІ МІЩАНИ-„КАВУНИ"

(Закінчення зі стор. 2-гої)

„Новий" Тернопіль

Не той Тернопіль сьогодні, зовсім не подібний до того, який ми залишили. 35 днів завзятих боїв одних окупантів з другими, дощенту знищили центр міста. Ще в 1942 і 1943 рр. німці почали руйнувати будинки на вул. Руській і Ринку, щоб легше було перевести свій найбільший злочин 20-го віку — нищення безборонного жидівського населення. Після того, як повалили всі доми, нещасні жиди почали ховатись у підземні хідники, збудовані мабуть, на початку існування нашого міста, в які ховалися наші предки перед нападами татар. Але прийшов час, що самим німцям треба було ховатися у ці підземні ходи від большевицької артилерії, яка в числі 3,500 гармат оточила місто і від бомбардування з повітря. Із залоги 1500 СС-ів лише 23 залишилось в живих. 15-го квітня 1944 р. ввійшли до зруйнованого міста нові „визволителі". На руїнах довгий час стояла таблиця з написом в російській мові: „Тут було місто Тернопіль". Кільканадцять днів валялися трупи на вулицях міста. Так умирав старий Тернопіль пам'ятної весни 1944 року...

Тепер „новий" Тернопіль — „одно з найкрасивіших міст України, пишається своєю красою у зелені парків, квітів"... — так говорив минулого року спікер київського радіо у своїй передачі для українців, що проживають за „рубежами" рідної землі. Кілька років тому большевики почали будувати нові вулиці, будинки, провели нові насадження парків, квітників і декоративних кущів. Докорінно змінилось не лише обличчя Тернополя, але — що важніше — і його населення. Багато міщанських родин вивезли большевики на Сибір в концтабори, а молодь „добровільно" переселилась у Казахстан на цілинні землі. На їх місця прибули люди із Росії. Залишилося кільканадцять старших віком міщан, які творять найбіднішу верству населення. Насильно введена колгоспна невільницька система відібрала нашим міщанам їх найдорощий скарб-землю, на якій вони від віків працювали. Вони сьогодні немов ті останні могікани в злиднях і нужді доживають свого віку.

На основі листів, які врядигоди приходять від рідних і знайомих з-поза залізної заслони і які часом вміщується в пресі, можемо собі уявити, як виглядає сьогоднішній Тернопіль. Ось що пише „Канадійський Фармер" (жовтень 1956) на основі приватного листа: „Зруйнований у другій світовій війні, Тернопіль тепер в основному відбудований. На руїнах середмістя побудовано великі каменичні бльоки. Парафіяльний костел, який на початку війни був пошкоджений гранатами, остаточно усунений. На місці, на якому колись стояв пам'ятник Міцкєвіча, вибудувано велику оперу, яка кожного дня дає вистави. Вибудувано новий залізничий міст, по місті їздять трамваї. Над рікою Серетом, побіч Білоґірської вулиці, насаджено парк. Тернопільський став осушено і переведено реґуляцію ріки. Периферії міста, зокрема Микулинецьке і в напрямі до села Біла, залишилися ще незмінені. Інші периферії ще досьогодні не відбудовані. Щодо населення, то в Тернополі є багато росіян, зайнятих по різних установах і підприємствах. Обличчя і дух міста змінились до невпізнання. Молодший активний елемент засланий до концентраційних таборів вглиб СССР. Із старших, поважніших міщан більшість вимерла. З духовенства греко-католицької Церкви в Тернополі немає ані одного духовника. Всі три церкви окуповані православними духовниками, які прибули до Тернополя з Московщини. Костел Єзуїтів при вул. Петра Скарги нечинний. Костел Домініканів також дощенту зруйнований. В Тернополі багато різних технікумів. Під соціяльним оглядом, автохтони міста, колись заможні міщани, належать до найбільш збіднілої верстви населення. Дуже сильно розбудовано товаровий двірець біля села Біла і стацію в Березовиці Великій, яка вже сполучена окремим залізничим шляхом з Підволочиськами. Крім цього біля Гаїв Великих і біля села Біла вибудовані великі летовища. Біля Тернополя проходить безпосереднє залізниче сполучення з Києвом".

Давній Тернопіль перестав існувати, він залишився в нашій уяві, в нашій пам'яті. Не має сліду з багатьох будинків, які були колись осідком нашого культурного і громадського життя. Загинуло багато цінних пам'яток нашої минувшини, які довгі роки збирали і зберігали провідні діячі нашого міста.

Заорано тракорами, колись такі гарні міщанські поля, а на їх місці створено колгоспи або збудовані різні фабрики. Назавжди затих скрип коліс міщанських возів літом у жнива на закурених польових доріжках під час снопозвозів. Замовк брязкіт кіс у Берегах в час сінокосів. Не збираються вже більше наші славетні міщани під церквами після Богослуження, як бувало колись, на дружню розмову. Все те минулося, залишилися спомини.

(Кінець)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Єдність", 163 Відд., подає до відома своїм членам, що Місячні збори відбудуться в неділю, 13-го квітня, в Гор. Клюбі, при 847 Франклін вул., о год. 1-ій по пол. Проситься всіх членів прибути на призначений час. — М. Курко, предс.; С. Филик, фін. секр.; Д. Мисько, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря", Відд. 69, відбудуться в суботу, 12-го квітня 1958 р., о год. 8-ій веч., в церковній залі св. Юрія, заля ч. 5, під ч. 33 Іст 7 вул. З огляду, що то є Великодня субота Квартальні збори не відбудуться, тому просимо членів прийти і заплатити вкладки. — М. Ликтей, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — З причини Великодніх Свят, Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 102, відложені на неділю, 20-го квітня 1958 р., зараз по співаній Службі Божій, в церковній залі — 2280 W. 7th. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

БАЛТИМОРЕ, Мд. — Б-во Пресв. Тройці, Відд. 320, повідомляє своїх членів, що Місячні збори відбудуться в неділю, 13-го квітня 1958 р., о год. 2-ій по пол., в Укр. Гор. Клюбі, при 3101 O'Donnell St. В програмі зборів буде справа „Весняної Забави", яку наш Відділ улаштовує в суботу, 26-го квітня, о год. 8:30 веч., в Укр. Гор. Клюбі, дохід з якої призначений на НТШ у Сарселі. Проситься всіх членів прибути на означений час і вирівняти свої вкладки та вирішити інші важливі справи. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

● РОЗШУКИ ●

Якуб Шпак пошукує ЙОСИФА ШПАКА, сина Николая і Анни, зі с. Сполукоми, пов. Березів. Голоситись прошу на адресу:
Jakub SZPAK
801 — 20th Street
Ambridge, Pa., USA

Родина з краю пошукує МИКОЛУ БОЯРИН, від пошукуваного послідня вістка була з Люблина, а також, хто знає дещо про долю ПЕТРА БАКУН, який мав бути учасником боїв під Бродами. Особи, які знають щонебудь про долю пошукуваних, будуть ласкаві подати вістку до ЗУАДК-ту.
P. O. Box 1661
Phila. 5, Pa.
Загричні часописи проситься про передрук.

Посмертні Згадки

ЙОСИП РУВІНСЬКИЙ, довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 73 УНСоюзу в Провіденсі, Р. Ай., помер 19 березня 1958 р., на 51-му році життя. Покійний полишив у смутку дружину, сина і невістку та двох внуків. Похоронено на цвинтарі св. Анни в Кренстоні, Р. Ай. — В. Й. П!

Д. Василик, секр.

МИХАЙЛО КУЗІВ, член Т-ва св. о. Николая, Відд. 104 УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж., помер 22-го березня 1958 року, на 71-му р. життя. Покійний нар. в селі Клищівна, пов. Рогатин, Зах. Україна. До Т-ва і УНСоюзу вступив 1916 р. Був добрим членом і батьком родини. Полишив у глибокому смутку 2-ох синів Семена, Юрка, доньку Марію, зам. Гадик, та 6 внуків. Покійний у минулому був касиром Відд. 104. Похорон відбувся 26 березня, при участі Родини, Знайомих і Членів Т-ва, до греко-кат. церкви Непороч. Зачаття Пречистої Діви Марії, де отці о. Я. Ґабро і о. Д. Федасюк, прощали на вічний спочинок. Тлінні Останки похоронено на греко-кат. цвинтарі в Перт Амбою, Н. Дж. — В. Й. П!

В. Матковський, секр.

ТАРЗАН, ч. 4041. Зловісний звук!

Лінтон був тільки хвилево здивований появою жорстоких тварюк, і швидко вистрелив на найближчих...

Заохочені його носії пішли за його прикладом, і незабаром всіх зімбан переможено!

Через кілька секунд після останнього пострілу, Бен крикнув: — Сюди до мене!.. Чую, що листя шурудить!